

Judæos: qui esurunt nisi fidem Judæorum? Arbor ficus, id est synagoga, fecus viam, juxta litteram: Nihil invenit in ea, nisi folia, id est institutionem Judæorum, & doctrinam paternarum: Arefacta ficulnea, ostendit synagoga sine penitentia: Mens id est Christus, tollite hinc, id est Judæis, jactate in mare, id est in corda credentium.

Homo qui habebat duos filios: homo Christus est, duos filios, Judæos & gentes, quos ex eis fecit voluntatem patris, qui dixit eo & non fecit, ostendit Judæos: & qui dixit non eo & fecit, ostendit populum gentium qui fecit per confessionem fidei. Paterfamilias plantavit vineam: Homo Deus pater est. Vineam synagoga, spe circumdedit, id est custodia angelorum: Torcular, id est templum martyrium, turem in medio, ostendit doctrinam legis: agricola doctores sunt, cum autem tempus fructi appropinquaret, id est adventus Christi, servi missi, Prophetae sunt, quem primum occiderunt, est Jeremias & Iaias quem lepidaverunt, es me Barth, sive Stephanus: Ejecerunt eum extra vineam, id est Jerusalem, in montem Calvarie, hic vinea & alii colones ostendit Ecclesiam gentium, qui reddunt fructum, id est confessionem penitentiae & fidei: Lapis, id est Christus: scissum de monte sine manibus, id est, sine actu virili & concubitu, de matre sine semine, de patre sine tempore. Factus in caput anguli, continet duos parietes, ostendit novum & vetus testamentum, Judæos & gentes: Qui ceciderit super lapidem confringetur, significat gentes super Christum, de infidelitate ad fidem, confringetur super, id est in humilitatem, super quem vero ceciderit lapis conteret eum, ostendit Judæos superstitiosos.

Homo rex qui fecit nuptias filio suo. Homo Deus pater est, per nuptias ostendit copulationem Christi & Ecclesie, sicut Eva ex costa Adæ, sic Ecclesia ex latere Christi redempta est, & sicut ex virgine terra processit Adam, ita & Christus ex virgine Maria natus: Militi servos suos, id est Patriarchas, iterum misit alios, id est Prophetas, prandium paratum, id est Scripturam sanctam, tauri occisi, ostendit qui pro Christo sanguinem fuderunt. Altilia, id est saginata: Abierunt in villam, id est in cupiditatem: Alii in negotiam, id est, in mundo sicut ait Apostolus, Nemo militans Deo implicans se negotiis secularibus ut placeat ei cui se probavit: reliqui tenerunt servos ejus, ostendit impetum persecutionis: Ait servis suis, id est Apostolis: Nuptiae factae sunt, id est, corda credentium conjuncta cum Christo pro amore caritatis: Ite ad exitus viarum, id est ad gentes, congregaverunt bonos & malos, ostendit presentem vitam: Intravit rex ad discumbentes, ostendit secundum adventum, homo non habens vestem nuptialem, ostendit caritatem, ut ait, fides sine caritate mortua est.

Mulier: id est synagoga, per septem viros, eptaticum intelligitur: Mulier defuncta, id est littera defuncta transiit de veteri Testamento in novo, in resurrectione cui erit, id est Ecclesie Christi, Dixit Dominus, id est Deus Pater Domino meo, id est, Christo, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, ostendit qui humiliavit Judæos & gentes per patientiam sub pedibus ejus, aut per vindictam puniantur persecutores & in futuro, super cathedram Moysi, id est super doctrinam ipsius, philacteria id est, X. verba legis in cartula conscripta portantes Pharisei in fronte.

Jerusalem Jerusalem: gemmans ostendit affectum doloris, sicut gallina congregans pullos sub alas suas, in spiritus pinnis, id est sublevatis alis, ita & Christus expandit palmas in cruce ut congregaret filios suos, sicut canticum Deuteronomii adferit. Expandit alas suas & adsumpsit eos super scapulas suas: ecce relinquetur domus vestras deserta, ostendit quia derelicti sunt à lege sua & à prophetia & à sacerdotio: Non me videbitis donec dicatis, benedictus qui venit in nomine Domini, ostendit quia in secundo adventu videbit eum omnis caro, & plangent super se omnes tribus terrae qui pupunxerunt eum: Non relinquetur hic lapis super lapidem, ostendit dispersionem Judæorum, tunc scandalizabuntur multi, ostendit quia per magnitudinem persecutionis negabunt Christum: Abominatio ostendit statua Antichristi posita in templo: desolatio, id est consummatio: qui sunt in Judæa, id est in confessione fidei, Fugiunt ad montes, id est, ad doctrinam Apostolorum, quis in tecto, id est, in contemplativa vita non descendat in domum, id est in activa vita: in agro, id est in praedicatione Evangelii: Non tol-

lat tunicam suam, id est, non revertatur ad pristinam conversationem suam.

Va praequantibus: id est concupiscentibus res alienas: Vae nutrientibus, id est, in opere perpetrantibus, per eremum, ostendit persecutionem, per sabbatho finem mundi: Ubi fuerit corpus, illuc congregabuntur Aquilæ: corpus Christi est: Aquilæ animas sanctorum sunt: Aliter in resurrectione unaquaque anima, proprium corpus sumet: per solem, ostendit praedicationem Evangelii, per lunam, Ecclesiam, per stellas sancti sive praedicatores: Virtutes caelorum commovebuntur, hoc est agmina angelorum ad judicandum apparet signum in caelo, id est crux Christi, per tubam ostendit sonitum angelorum. Ergo duo in agro, id est in praedicationem Evangelii: Unus adsumetur, id est, qui complet praedicationem in opere: Alius relinquetur, id est in opere justitiae, in mola, in mundo, duo molentes, id est, in Ecclesia Catholica & haereticorum.

Simile est regnum caelorum decem virginibus, accipientes lampades suas. Id est, in resurrectione corpora sua: Virgines sunt eo quod Christum non negaverunt: Quinque prudentes, eo quod propter regnum Dei laboraverunt, quinque fatuae, ostendit qui pro retributione humanae laudis vellent: dormire, est ante mortem languescere, dormire vero, in morte quiescere est, media nocte, id est, in errore sine in securitate negligentes. Nescio vos, id est nescio opera vestra bona: homo proficiens, Christus est, peregre profectus, id est de mundo ad patrem.

Vocavit servos suos, id est doctores, dedit illis bona sua, id est doctrinam Evangelii, quinque talenta, id est quinque sensus, visus, auditus, odoratus, gustus, tactus: quos per consuetudinem solebat movere, aut causas transitorias convertat ad aeternam: sic de visu dictum est, avertite oculos meos & reliqua: de auditu, sapi aures tuas nec audiant linguas blasphemiae: de odoratu, bonus odor fumus Deo, in his qui salvi fiunt: de gustu, nolite maledicere, sed benedicite: de tactu qui furabatur jam non fuerit, sed labore manibus unde tribuet & indigent. Ideo sunt decem talenta: duo talenta, id est intellectus & operatio, qui habet haec, & implet exemplis, & verbis docet, salvat semetipsum, & alios instruit. Ideo geminatur talentum: unum talentum ostendit intellectum: Alcondit in terra, id est, qui praedicationem Evangelii pro terrenis rebus docet: post multum vero temporis, id est in fine mundi: Metit ubi non seminavit, id est, ubi non fuit praedicator: tollite talentum, id est intellectum, date ei qui geminavit in bono opere: quinque sensus sicut ait Apostolus, ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis in cordibus suis, qui habet fidem & caritatem dabitur ei intellectus & operatio virtutum, qui non habet ipsum quod habet auferetur ab eo, id est qui habet fidem, & non habet caritatem, ipsa fides morietur in eo: Majestatem i. e. potestatem, dignitatem, Judæos: oves vero populus gentium: dextrum, i. e. prosperum sive rectum: sinistrum, adversum, sive penale, quia apud Deum nihil est sinistrum: Cum autem esset in Bethania, id est in domo obedientiae, hic domus pro mundo ponitur.

Mulier: id est futura Ecclesia: alabastrum, id est corpus hominis, per unguentum, ostendit fidem confessionis: caput Christi Deus Pater: recumbens, idem Christus super Ecclesiam: pauperes semper habebitis, id est, spiritualiter qui indigent doctrinam, sive corporaliter qui cibos indigent: me autem non semper habebitis, ostendit secundam carnem: Joseph venditur in Aegyptum, x. x. argenteos ut satietet famem corporis: Christus venditus xxx. argenteos, pro peccatis hominum, & fame fidei: oportunitas, id est, tempus congruum, per azimam sinceritatis mentis ostendit, bibam illum in regnum patris mei vobiscum, id est in membris suis, in regnum, id est in Ecclesia, percutiam pastorem, id est Christi: dispargentur oves, id sunt Apostoli, praecedam vos in Galileam, hoc est relictos Judæos abiit ad gentes: si possibile est transeat à me calix iste, id est passio, hoc dixit pro parte carnis, per gladium ostendit verbum divinum: Amputa auriculam, id est amputatum auditum Judæorum, in munditiam Judæorum accepit ut nostram immunditiam purgaret, flagellatus tenuit, ut nos de flagellis peccatorum liberaret: sicut Adam extendit palmam in lignum vitae, ita & Judæi extenderunt palmas in Christo proinde & Christus, extendit palmas in ligno crucis ut nos ab omni stimulo liberaret, per cautum galli ostendit refectionem Spiritus san-

cti: vincit ductus ut vincula peccatorum nostrorum solveret.

Corbana Hebraicè, Gazophilacia Græcè, Latine divitiarum custodia dicitur: per effusionem sanguinis Christi redemptum est humanum genus, per pretium sanguinis, emptus est ager ad sepulturam peregrinorum: Hyrus Pompeius est, Barrabas ductus in desertum, id est in infernum: alter immolatus, id est Christus pro peccato hominum: exuerunt Christum, id est expoliatum, à fide Judæorum, induit clamidem coccineo, id est Christum indutum fide gentium. Induitur clamidem coccineo, id est Christum indutum fide gentium aliter per coccineum clamidem, ostendit effusionem sanguinis ipsius sive martyrium, exuerunt eum clamide, & induerunt eum vestimentis suis, ostendit in fine mundi conversationem Judæorum.

Milites qui diviserunt vestimenta ejus: figuram tenent Evangelii, qui diviserunt inter se doctrinam Christi, per scissionem veli ostendit scissionem regni Judæorum: Alio modo velum scissum est, ostendit scissionem legis litteræ per revelationem Spiritus sancti, vel ascensionem Christi scissi sunt caeli humano generi: terra mota, ostendit gratiam Dei, commota de Judæis ad gentes, petra scissa, hoc sunt corda gentium, scissa ad fidem: Monumenta aperta, id est corda ad fidem.

Monumentum, id est Ecclesia ex gentibus: Novum ostendit, quia non fuit ante praedicationem verbum Dei gentibus, exitum monumentum in petra, ostendit Ecclesiam scissam, de duritia gentilitatis, lapidem volutum ad ostium monumenti, ostendit duritiam in corda Judæorum.

Vesper sabbathi: id est fine mundi, prima sabbathi ostendit diem resurrectionis, revoluta lapide, significat revolutam duritiam Judæorum in futurum, per fulgorem, ostendit terrorem, per candorem vestimentis ostendit consolationem recorectionis, in Galilea, in monte, ostendit de populo Judæorum ad gentes.

INCIPIT EXPOSITIO IN EVANGELIUM SECUNDUM MARCUM.

INTITIUM Evangelii Jesu Christi Filii Dei, quod dicit Filii Dei, ostendit nativitatem secundum divinitatem secundum carnem, ostendit dum dicit Jesu, ecce mitto, i. e. vox patris: Angelum meum, id est Joannem: ante faciem tuam, id est, Praecursorem Christi, notitiam ejus facientem vox Joannis est, clamans, Christus est in deserto significat Judæos, à lege, & à regno à sacerdotio derelictos, parate viam, id est corda, sive opera, rectas facite ejus semitas, id est cogitationes cordis vestri, per baptismum aquae, ostendit ablationem corporis & animae, baptismum penitentiae, remissio est peccatorum, venit in domum Simonis Andreae, id est, ad Judæos, diluculo valde surgens, ostendit adventum Christi, & initium novi Testamenti, abiit in desertum locum, id est ad Judæos, ibique orabat, id est, ibi praedicabat.

Non possit in civitatem introire. Hoc propter frequentiam populi, per paraliticum ostendit humanum genus, per lectum, corpus: A quatuor portabatur hoc sunt quatuor elementa per quem constat homo, aut in quatuor ordines Evangelii: aut in quatuor virtutes animae, id est fortitudo justitia, prudentia & temperantia, fortitudo est pugnare contra vitia, justitia est diligere Deum ex toto corde & proximum sicut seipsum, prudentia est providere futura, temperantia est omni ira, imponere motum, nudaverunt tectum, id est historiam legis patefacientes, submiserunt grabatum, ostendit denudatam litteram legis, manifestum sensum Evangelii, praecipit eis ut in navicula sibi deservirent, id est Ecclesia praedicarent.

Ascendit in montem, significat ascensionem ejus cum carne in caelum, tonans, Christus est, filii tonitruum, Apostoli sunt: Nubes Prophetae, pluvia praedicatorum est, lucerna sub modio i. e. qui pro cupiditate saeculi docet, sub lecto i. e. obscuritate delinquentium non est absconditum quod non mat-

Tom. V.

nifestetur, occulta lege Judæorum, quae manifestata est gentibus, homo qui seminavit, ostendit doctorem, quod seminavit, i. e. verbum divinum, in terra, in corde hominum, dormientem i. e. nescientem, per noctem adversitatem sive ignorantiam ostendit, per diem vero prosperitas sive scientia ostendit, per germen, compunctionem cordis, per herbam fidem operum, per spicam, perfectionem operationis, plenum fructum in spica, ostendit consummationem operum, per falcem amputatio praesentis vitae & consummatio saeculi, dimittente turba Judæorum habuit in navem i. e. in Ecclesiam ex gentibus: Alia navis erant cum illo i. e. diversas Ecclesias haereticorum: per procellam venti: ostendit persecutiones contra fideles, fluctus mittebat, ut impleretur navis, ostendit persecutionem antichristi, seu sevirissimam, ut propè abnegationem veniant.

Mulsi dilecti à Deo, perseverant in fidem, dormire Christum in puppe, ostendit probationem fidelium in persecutionem, excitant eum i. e. invocant eum in persecutionem, in adjutorium sibi, facta est tranquillitas magna i. e. post persecutionem antichristi & post resurrectionem, homo habens spiritum immundum significat humanum genus, catenas dirumpens, ostendit gentes praevicantes legem naturae suae: sive doctrinam philosophorum, sic & Judæi dirumpentes litteram legis sive Prophetiam: concidit lapidibus, ostendit populum gentium adorantes lapides: homo sedens, vestitus ad fidem Jesu, ostendit vestitum fide & caritate, sana mente i. e. pura atque sincera mente. Caput XLVII. Erogaverat substantiam suam in medicis, i. e. quia totam fidem & conversationem & spem suam in Philofohis posuerat.

Misti binos: ostendit duo testamenta, ut eadem ubique praedicent, similiter & quia caritas in minus duo non consistit: per virgam, consolationem, sive disciplinam, ostenditur ut Paulus ait: quid vultis virga veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis & consolationis: calciati sandalibus pro tribus causis, propter spinas i. e. pro obligatione divitiarum, vel sollicitudine saeculi, propter frigidem i. e. pro cupiditate mentis aut infidelitatem, propter serpentes i. e. propter doctrinam haereticorum.

Non duobus tunicis i. e. non dupla mente, nec dubietate inter fidem & infidelitatem, non dupla fiducia in novo aut in veteri: Non sicut similes qui ab hominibus laudem quaerunt, per cenam quam non subsequitur prandium, consummatio saeculi, qui veniente Christo consummationem suam vidit, Jam praeterit hora i. e. littera legis, unde ait, vetera transierunt & ecce facta sunt nova.

Naves in medio maris: i. e. Ecclesia in fluctuatione mundi: Jesus solus in mare, significat solus natus in terra sine tactu: Ventus contrarius, ostendit persecutionem diaboli post ascensionem Christi in Apostolos: Voluit praeterire eos, ostendit ad probandos eos: Genesareth portum prandium interpretatur, abiit in partes Tyri & Sidonis, i. e. ad gentes, ingressus in domo i. e. in mundum.

Neminem voluit scire, ostendit humilitatem: Non potuit latere i. e. quia opera ejus manifesta sunt semper, per mulierem intelligitur primitiva Ecclesia, procedit ante pedes Jesu, Apostoli sunt: sine prius saturare filios i. e. Judæos, ut percipiant mandata legis Evangelii: etsi indigne judicaverint regnum Dei, tunc accipiant gentes illud: invenit puellam jacentem super lectum i. e. invenit eam in pristino corporis sui: surdum & mutum, ostendit humanum genus, surdus erat quia non audiebat mandata Dei, nec dicere valebat mutus, quia confessionem laudis reddere non valebat, & confessionem fidei non habebat, educite eum extra turbam ostendit remotam vitam, quia in remotione semper cognoscit homo cecitatem peccatorum suorum. Aliter educite eum de turba peccatorum ad pristinam conversationem bonae naturae.

Misti digitos in aures cordis ejus & aperuit os ejus in confessione fidei, suspiciens in caelo, ostendit ut omnes laudes Deo referrent: ingemuit i. e. pro peccatis generis humani quae in mundo eminebat: Aliter, ut exemplum daret nobis ut cum supplicationibus rogemus Deum: per caecum genus humanum ostendit, qui adduxerunt eum ad Jesum, ostendit doctores.

Aprhenso manu i. e. dedit operationem: Eduxit eum extra vicum, ostendit remotionem contemplationis vitae sive extra pristinam conversationem: expuens in oculos, per

Ii